

Bacher Sándor

A bátyám [Bacher Sándor] van a képen. Gyergyószentmiklóson készült. A bátyám sehogy sem akart ülni, bógött, aztán adtak egy nagy kockacukrot a szájába, hogy hallgasson. Nem akart ülni, és a kockacukorral próbálták elhallgattatni. Ez a meséje a képnek. Ezt persze anyámék mesélték később. Hat év korkülönbség volt a bátyám és énközöttem. A bátyám 1905-ben született. Ő négy gimnáziumig [Máramaros]Szigeten volt nagyapáéknál. De aztán ott erős szigorúság alatt volt,

nagyon sokat kellett imádkozni. Hajnalban költötte fel nagyapám, hogy tanítsa meg imádkozni reggel-este. A zsidó vallás nagyon-nagyon szigorú, szóval nehéz vallás. És azt mondta a bátyám, hogy 'Inkább megyek fát vágni, de többet nem megyek vissza [Máramaros]Szigetre'. S akkor került ide [Marosvásárhelyre], az ötödik gimnáziumba, és itt érettségizett. Meg is van az ötvenéves érettségi találkozásjáról a fényképe. [Máramaros]Szigeten nem növeltek neki pájeszt, efféle figura nem volt, azt az anyám kikötötte, hogy ne legyen. Ott katolikus gimnáziumba járt. Ott más világ volt akkor. Megengedte az igazgató, hogy a zsidó gyerekek péntek délután odavigyék a könyvet az osztályba [és ott hagyták szombatig]. És szombaton nem kellett írjanak. Úgy volt a tanrend, direkt vagy indirekt [vagy csak az igazgató engedte ezt meg], hogy nekik nem kellett írni, mert zsidó gyerekek szombaton nem szabad írni. És szombat este, sötétedés után hazahozták a könyveket. Ezt megcsinálta például egy katolikus gimnázium. Más világ volt akkor! Olyan világ, hogy ezt megcsinálhatta. Mikor már idekerült a bátyám, [Maros]Vásárhelyre, akkor már nem volt vallásos. [Máramaros]Szigeten nem járt héderbe, nagyapám tanította eleget -- anyám kikötötte, hogy elég, amit nagyapám tanít neki. Elég baj volt, mert annyit tanította szegény gyermeket: hajnalban költötte fel, s későn feküdt le, hogy tanuljon, hogy aztán ateista lett belőle, mire idekerült. Jó volt a kapcsolatam vele, bár sok verést kapott miattam. Nagyon rossz gyerek voltam, mert mindig az a játék kellett, ami az övé, ugye. Én futballozni akartam, fára akartam mászni. Ők mentek a tizenhat-tizenhét éves barátaival málnát szedni az erdőbe. És sírtam, hogy engem is vigyen. Futballozni velem kellett. Hát mit tudtak egy taknyos gyermekkel kezdeni? Beállítottak a kapuba, és ők játszottak az ellenkező kapuba a barátaival. És én ezt észrevettem, és akkor kezdtem harapdálni a két kezemet, és magamat karmolni, és hazamentem. Mikor közeledtem haza, ordítottam, hogy 'Sanyi megvert, Sanyi ezt csinálta, Sanyi azt csinálta!'. És amikor Sanyi hazajött, akkor jó pár pofot kapott. Ő mondta, hogy nem csinált semmit, csak nem hitték. Egyszer észrevette az egyik munkás, aki jött haza a gyárból, hogy karmolom magam, kezemben egy fűzfaággal. Mindenki ismerte az igazgató gyermekeit, kérdezte: 'Belluska, mit csinál?' 'Á, semmit!' És akkor jött utánam a munkás, és meglátta, hogy a bátyám mire kapja a pofonokat és a verést. Bejött és azt mondta, hogy 'Nagyságos asszony, ne tessék haragudni, de ne tessék Sanyikát megverni, mert én láttam, hogy a leányka harapdálja és szurkálja a karját?. Na, aztán én kaptam a verést. Sok verést kapott Sanyi énmiattam. A cigarettára is így szoktam rá. Ő cigarettázott. Kértem egy-egy szippantást. 'Menj el, taknyos!' 'Nem adsz? Megmondlak, hogy apukától loptad a fiókjából a cigarettát!' 'Na, nesze, taknyos, szívjál!' Persze a lelkemet adtam ki, amire leszívtam, és köhögtem, tikkadoztam, de azért három nap múlva megint zsaroltam. Addig-addig, míg már tizenhét, tizennyolc éves lettem, s akkor már egyedül is kezdtem cigarettázni.